

užé zjutraj beró časnik, jim je taka novica in prorokovanje prav po volji, da vedó, kakšno vreme bode čez dan (vsaj do 12. ure utegne nekaj veljave imeti); a kadar nam takov list v roke pride, je užé minolo tisto vreme, katero je v listu baš napovedano.

Kmet: V velikih mestih imajo v marsičem prednost, pa tudi gledé vremena.

Učitelj: Pa še kakšno prednost! V Gradci — ne vem, če ste bili užé tam ali ne — imajo na tako zvanem „glasi“ kaj lepo sprehajališče. Sredi tega sprehajališča vam je kaj čedno postavljen stolpič; videti je, kakor bi bil kak spominek slavnega moža. A to ni tako. Na tem stolpu vam je postavljenih obilo najboljših vremenskih orodij: več barometrov, termometrov in družega, kar določuje in kaže na vreme, na podnebje, na lego Graškega mesta itd. Pri tem stolpu je poleg tega tabla, kamor se obešajo dan za dnevom vremenske karte, t. j. telegrafjska poročila o stanji vremena po Evropi. Poleg tega vam v Gradci še v Gospodski ulici naznanjajo vremenske napovedi.

Kmet: Ali se kdo za to briga?

Učitelj: Pa še kakol! Z menoj vred, ko sem bil lani dalje časa v Gradci, prihajalo je vse polno ljudi neprenehoma opazovat vremenske priprave in naznanila na vremenskem stolpu. Prihajala pa ni samo gospoda, marveč kar od kraja ljudstvo. Posebno so se zjutraj delavci zanimali, kakšno vreme bode čez dan.

Kmet: Glejte no, to se mi pa dopada.

Učitelj: Zagreb ima tudi sličen vremenski stolp; ondi ima vremenska opazovanja na skrbi prof. Ž. (rodом Slovenec). Po naših slovenskih mestih pa nimamo še kaj takega. Ljubljana bi v sredi svojega lepega sprehajališča, sredi svoje „Zvezde“ pač lahko napravila sličen vremenski stolp, kakoršen je v Gradci ali Zagrebu. Ljubljana itak menda ni v telegrafjski zvezi z Dunajem gledé vremena. Potem bi se morebiti vsaj oba slovenska dnevnikarja „Slovenski Narod“ in „Slovenec“ naročila telegrafjske vremenske napovedi. Ž njimi bi ustregla svojim čitateljem, posebno Ljubljanskim in tistim, ki zgodaj zjutraj liste v roko dobé; kajti napovedano vreme ima skoro 24 ur veljavo.

Kmet: Slovenci se za to zadevo do zdaj še premalo brigajo, kaj ne? A zdaj bodo menda tudi v Ljubljani postavili vremenski stolpček.

Učitelj: Kar je prišlo do zdaj med svet o vremenu in podnebju po Kranjskem, zlasti o vremenu Ljubljanskem, to se je bilo zahvaliti edino le učenemu † g. K. Deschmanu v Ljubljani, ki je užé veliko let ondi vremenska opazovanja vodil. Z vremenskim opazovajem se je pač skozi več let bavil tudi neki Novomeški profesor in frančiškan (zdaj je v pokoji). V slednjem času se je pa z vso temeljitostjo in gorečnostjo tega predmeta lotil g. Ferd. Seidl (zdaj profesor na realki v Gorici). (Dalje prih.)

D o p i s i.

Z Dunaja. Iz krepkega govora državnega poslanca profesorja Sukljeja v državnem zboru dné 26. marca 1889. l. Gospod profesor konečno govori: «Dovolite mi, da se ob kratkem bavim še z nekim govorom od te (desne) strani, kateri me je napolnil z začudenjem.

Priznati moram, da mi je nekaj naredil razumljivo, kar prej nesem razumel, kako da človeška nedovoljnost more iz nič nekaj napraviti. Mislim govor poslanca kmetjskih občin Rovdnjskih.

Pazno sem pregledal govor in ga analizoval, kaj najdete v njem? Niti sledú globokejših izvornih mislij, ne gledé temeljitega, stvarnega poučavanja in razpravljanja o šolskih vprašanjih, pa tudi ne odsedline zadostnih praktičnih izkušenj; kajti, kar je zanimivega opazil na sprehodih ob počitnicah na bodočih kmetih in kmeticah, vender ne more veljati za izkušnje. Ves govor ni bil družega, kakor «tönendes Erz und klingende Schellen ein wahres Kökenmödding», same prazne fraze, pa vender je govorniška umetnost tega odličnega govornika dobila nenavaden uspeh pri opo-

ziciji. Jedno se mi je čudno zdelo, ravno tako častiti gospod govornik, kakor častita opozicija, ki mu je tako z veseljem pritrjevala, sta przrla neko malenkost.

Poslanec Gregr je popolnoma pozabil v svojem gorečem zagovoru sedaj obstoječe nove šole, da je bilo podpisano ime njegovo pod predlogom, ki zahteva temeljito premeno nove šole, in častita opozicija je bila pozabila, da je o svojem času časopisje njeno ravno tako hudo obsojalo predlog Mladočehov, kakor Liechtensteinov.

Še neko odkritosrčno priznanje se je pozabilo, namreč nek dogovor z Greuterjem, v katerem je Gregr storil ponudbo: «Vzemite Tirolsko in pustite nam Češko». Čudil sem se, da opozicija ni prišla s staro molitvijo do sv. Florijana: «Heiliger Florian, Feuerpatron, verschone unsere Häuser, und zünd die anderen an». (Veselost na desnici.) Priložnost je bila tako lepa. To mi je dokaz, kako pogosto se v teh prostorih mej možmi, ki bi vendar morali biti resni, igrajo komedije in uganjajo burke.

Rekel sem, da zmatram govor gospoda poslanca Gregra stvarno za jako neznamen, če tudi odkritosrčno priznavam govorniško umetnost govornikovo.

Jaz bi tudi ne bil spregovoril o tem, da me neka opazka ne sili, da odgovarjam. Gospod poslanec je zaklical, če nam vzamete novo šolo, se zakrivite napada na narod češki, s tem podsekate obstanek naroda češkega. Če to veljā za Čehe, gospoda moja, veljā še v veliko večjo meri za številno, kulturno in gospodarski mnogo slabše Slovence. Vsakdo, ki ima pri nas oči, da vidi, mora si reči: Slovenci smo izgubljeni, če se nam ne posreči z elementi omike pronikniti mase naroda, povzdigniti narodne izobraženosti, pa baš ker tako mislim, moram zavrčeti zaključke poslanca Rovdnjskih kmetijskih občin, ker so napačni. S tako sveto gorečnostjo je protestoval proti temu, da bi se zopet uvela stara, konkordatska šola.

Jaz le opomnim, da se je zaletel v odprta vrata. Kdo neki misli obnoviti staro konkordatsko šolo, ki je odpravljena za vse čase! Hotel je zagovarjati učitelje. Jaz opomnim, da sam pripadam učiteljskemu stanu s ponosno zavednostjo, da sam prisdčno želim, da dobī večjo socialno veljavo, utrdi nezavisnost svojo, na drugi strani pa mislim, da nezavisnost učiteljstva ne bode nič trpela, socialno veljavo pa le pridobila, če se preprečijo v bodoče nekatere nerednosti, o katerih smo slišali nedavno. (Odobranje na desnici.) Če se sklicuje na veliko važnost ljudske omike, visoko vrednost, katero more imeti šola za boreče se narode, sklicujem se le na to, da ravno zato razumeti ne morem, kako se argumentuje vse ono, kar je poslednje desetletje nam izkušnja pokazala. To mora torej brez vpliva ostati na zakonodajo o avstrijskem ljudskem šolstvu.

Ne vem, če je gospod poslanec Gregr nedavno poslušal govor generalnega govornika contra, priporočam, da ta govor ne samo prečita, temveč naj si ga tudi dobro prouči. Izvajanja gospoda barona Dumreicherja so najbolj glasen komentar k onim odobranjem, s katerimi je pozdravljala opozicija besede češkega poslanca Gregra. (Živahna veselost na desnici.) Če je gospod poslanec Gregr kaj več, kakor velik virtuos retorike, če ima le malo političnega predarka in previdnosti, odpreti mu mora govor oči, na kakih napačnih potih da je, za koga da dela, čegave interese da pospešuje. (Odobranje na desnici.)

(Dalje prih.)

— Po Veliki noči bode državni zbor nadaljeval zborovanje s 30. dnem t. m. počenši, in potem pričakuje se, da se v razpravo uvrstē še marsikateri važni predmeti in pa da vlada predloži načrt zakona o verski ljudski šoli.

Iz Žalca. K «Zavezi slovenskih učiteljskih društev» pristopilo je nadalje «Slovenjegraško učiteljsko društvo» in «Brezliško-Sevniško učiteljsko društvo», tako, da «Zaveza» šteje 18 slovenskih učiteljskih društev.

Delegatom so še izvoljeni: za «Mariborsko učiteljsko društvo»: gg. L. Lavtar in J. Koprivnik, c. kr. profesorja; Rošker in Praprotnik, učitelja, M. Nerat; — za «Slovenjegraško učiteljsko društvo»: g. Jos. Barlè, ravnatelj v Slovenjgradci; — za «Društvo učiteljev in šolskih prijateljev šolskega okraja Logatskega»: gg. Ingliè Jak., Kernec Iv., Kleč Avg., Požnen Iv., Repič Peter, Ribnikar Vojteh, Zupaniè Vil., Žirovnik Josip; — za «Brezliško-Sevniško učiteljsko društvo»: gg. Slanec Ernest in Skalovnik Anton; — za «Ormoško učiteljsko društvo»: gg. Porekar Anton in Rakuša Fran.

Pozor è. gg. delegatom in drugim udeležencem zaveznega zborovanja v Ljubljani dné 22. in 23. aprila! —

Za vožnjo po železnicah osnovalni odbor ne more preskrbeti znižane cene, ker je preobložen z delom. Sploh daje južna železnica neznatne olajšave, takó, da je ceneje se poslužiti se «tour-in-retour-kart», ki veljajo za 3 dni, ne vstevši nedelj in praznikov.

Da se Ljubljanski g. g. sodrugi vedó ravnati v svojih pripravah, prošeni so vsi č. gg. delegati in drugi udeleženci zborovanja, naj «Slovenskemu učiteljskemu društvu» v Ljubljani nanznanijo vsaj do 17. t. m. svojo udeležitev.

Za zbiranje udeležencev zaveznega zborovanja določena je soba «Slovenskega učiteljskega društva» na sv. Jakoba trgu št. 10, od koder gredo potem vsi g. g. delegati v mestno dvorano. Za zabavo in vse drugo skrbi krajni odbor, oziroma «Slovensko učiteljsko društvo».

Dnevni red zborovanj glej na prvem mestu današnje številke.

Omeniti je še, da je c. kr. profesor, g. L. Lavtar iz posebne prijaznosti obljubil govor «o reformi računstva», kateri govor je velike važnosti za slovensko učiteljstvo.

Na svidenje v Ljubljani! K prav mnogobrojni udeležbi še enkrat vabi uljudno

osnovalni odbor „Zaveze“.

Iz Šent Jarneja. «Vzpomlad se začénja». Tudi na šolskem polji smo prestali zimo, pa pri nas je bila šola in je še zdaj zaprta zaradi hudih osepnic, ki želó hudo nadlegujejo ljudi ne le v naši občini in župniji, ampak tudi v sosednih kolikor toliko želó občutljivo, tako želó, da je baje 13 šol zaprtih in da so vsi sejmi v tem okraji prepovedani. Upamo vender, da bode Bog to šibo odvzel, in se bodo zopet šole odprle. Pri nas se je v jeseni naša trirazredna šola razširila v čveterorazredno ljudsko šolo. Bile so hkrati razpisane tretja in četrta učiteljska služba. Oglasilo se je nekaj prosilcev. Dobili smo bili o vseh svetih pomočno učiteljico, katera je potem tudi dobila stalno službo za IV. učiteljsko mesto. Ali ta ni hotla pri nas ostati, kajti stanovala je v bližnjem mestu ter vsak dan čez «eno in pol ure dolgem potu» hodila k nam poučevat ter rajši prosila za ono mesto, katero je tudi dobila, in je takoj užé tam, ker je tudi šola zaprta, kakor pri nas. Mi smo pa zopet brez učiteljice!

Tretje učiteljsko mesto pa do sedaj še ni nastavljeno, akoravno je bil termin razpisan do 20. novembra 1888. l. Pri nas smo ga užé izvolili; kod ono pisanje popotuje, mi pa ni znano. Le to nas skrbi, kako se bode šola s štirimi razredi pričela, če sva samo dva učitelja. To bode gotovo težavno, posebno pri tako ogromnem številu šolskih otrok. Vender pa se nadejamo, da bodo za letošnje piruhe, obema prosilcema, poslali dekrete, da bodeta mogla po praznikih pričeti poučevati na novih šolah.*)

Naj povem, koliko je tukaj za šolo godnih otrok, koliko jih obiskuje itd.

Za šolo godnih otrok je: 417 dečkov, 420 deklic, vkup 837 otrok. V trirazredno šolo je hodilo:

v I. razred	94 dečkov,	99 deklic	vkup 193 otrok,
v II. >	106 >	89 >	> 195 >
v III. >	87 >	76 >	> 163 >

vseh otrok: 287 dečkov, 264 deklic, vkup 551 otrok.

Od teh 551 otrok je do danes 8 otrok za osepnicami umrlo; ostane še 543 za novo čveterorazrednico. V tej bode

v I. razredu	160 otrok
v II. >	160 >
v III. >	120 >
in v IV. >	103 >

vkup: 543 otrok.

Prostora bi pa bilo v vsakem razredu blizu za 50 otrok v I. razredu, za 60 v II., za 40 v III. in za 40 v novo najeti šolski sobi za IV. razred.

Ker je postava, da mora na čveterorazredni ljudski šoli biti celodnevni pouk, bil je zarad tega velik vik in krik, ko se je to izvedelo. Prosil je torej krajni šolski svét, da bi slavni visoki c. kr. deželni šolski svét dovolil izjemoma tukaj poldnevni pouk, ter navel v potrditev razne vzroke. Gotovo se sme pričakovati, da bode slavni c. kr. deželni šolski svét to prošnjo uslišal, toliko bolj, ker je vse prenapolnjeno s šolsko mladino, in bode treba še učiteljev in tudi večjih, primernejših šolskih prostorov.

Ugibali so užé naši možjé, ali se ne bi dalo še na to staro šolsko poslopje eno nadstropje zidati. Kaj čudne nazore imajo nekateri možje o šolah. Mislijo, da bode zadostovala ena čveterorazrednica za tako ogromno število otrok. Res je, da so pastiréki in bodo največ prihodnji kmetovalci in da je komaj 3 ure do Rudolfovega, ker je tam izvrstna gimnazija, da se lahko

*) Kakor slišimo, se bode to v kratkem času zgodilo.

temeljito izobrazijo, bodi si za kateri stan koli. Res, ako bi ne bilo učiteljev v začetnicah, bi tudi ne bilo slavnih mož in profesorjev v višjih šolah. — Poklicani so bili neki možje k uradnemu dnevu v bližnje mesto, da se je obravnovalo za urejenje še novih šolskih občin; tu se je pa neki tako prazna slama mlatila, da bi se človek od primitivnih ljudi ne nadejal, ne pa od občinskih odbornikov t. j. odličnjakov, ki bi morali imeti vedno in povsod le resnični, ne pa dozdevni blagor občine pred očmi.

Občanom, kar jih spada pod Rudolfovo glavarstvo, nasvétovali smo, da bi bili kupili neko zeló pripravno in v dobrem stanu ohranjeno hišo za šolo, zraven prav lep vrt in nekoliko vinograde, le samo klopí bi bili postavili noter, tudi gospod prodajalec je stavil prav ugodne pogoje; pa kaj se hoče, ogledali so to hišo tudi višji gospodje iz Rudolfovega, in vse se je zavleklo tako, da ni bilo iz te reči nič. Kupila je to hišo in vse drugo gospá vdova grajščakinja, kakor smo slišali, da ne bodo otroci škode delali bodi si v zraven ležečih vinogradih in sadnih vrteh ter bodo še na dalje mogli čez dobro uro hodá dolgo pot meriti v Št. Jarnej v šolo. Res, lepo so postave na papirju sestavljene, ali da bi se zvrševale, je pa to zeló trnjeva pot, kakor je užé marsikdo izkušal. Ko bi otroci imeli bliže v šolo, bi se tudi mnogo več naučili. Vemo, da so slabi časi, da so pridelki kmetovalčevi preveč po ceni, da je hudo za denar, pa naj bi se tudi oni ljudje dogovorili, da tisti, ki ne pridelujejo takih pridelkov, naj dražje plačujejo bodisi žito, vino, sadje, živino in tako bi se tudi kmetu pomagalo, da bi imel več denarja, in da bi raje dajal kaj za razširjenje in ustanovljenje šol ter si tako sebi in svojim otrokom pripravljaj boljšo prihodnost.

Tovarišev tovariš.

Iz Gorice. Tukajšnje učiteljsko društvo je sklenilo, da se ne meša v vprašanje gledé verske šole, češ, da nima vzroka za to.

Iz Postojne. Iz «učiteljskega društva za Postojnski šolski okraj». Društvenino za drugo polovico tekočega društvenega leta so nadalje plačali gg.: Padar Fran, c. kr. gozdar v Postojini; Šeber Rihard, tiskar v Postojini; Kranjec Ljudevit, učitelj v Lozicah; gospa Josipina Dimnik, učiteljeva soproga v Postojini; gspđ. Viktorija Praprotnik, učiteljica v Postojini.

J. Dimnik
blagajnik.

Iz Bevk. Slavno društvo «Národna Šola» je poslalo našej šoli sledeče blago: 280 raznih zvezkov, 1 ducat tablic, 1 škatljico pisal, 1 škatljico perés, 2 ducata svinčnikov, 2 ducata radirk in 50 presnih držal. Za ta blagodušni dar se v imenu šolske mladine priréno zahvaljujeta.

Ivan Perko,
predsednik krajnega šolskega sveta.

Fran Stojec,
uč. voditelj.

Iz Ljubljane. Prvi glavni zbor «Zaveze slovenskih učiteljskih društev» bode tedaj (— glej naznanilo na prvi strani današnjega lista —) po želji mnogih učiteljskih društev in po godi udeležencev v Ljubljani v 23. dan t. m. t. j. na Velikonočni torek. Na veselo svidenje!

— Slavno društvo kranjske hranilnice je v svojem občnem zboru v 28. dan preteč. m. zopet lepo vrsto darov podelila raznim učiteljiščem, srednjim in ljudskim šolam v Ljubljani in na deželi, — mej temi se je, kakor druga leta, tudi letos ozrla na prvo mestno deško ljudsko šolo in v podporo ubogim učencem na tej šoli podelila 150 gld. in v podporo ubogim rokodelskim učencem na tukajšnji obrtniški pripravljalni šoli 50 gld., za katera blagodušna darova se v imenu obdarovancev priréno zahvaljuje

voditeljstvo

I. mestne štirirazredne deške ljudske šole.

— Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. Letnino za leto 1889. so dalje plačali gg. Müllner Evgen, učitelj pri D. M. v Polji; Praprotnik Fran, učitelj v Preski; Sterlè Terezija, učiteljica v Gorjah; Travnar Josip, učitelj v Ljubljani; Vidic Ivana, učiteljica na Vrhniki; Zadnikar Kristina, učiteljica v Šiški.

Premene pri učiteljstvu.

G. Friderik Kramer, učitelj v Poljanah pri Škofji Loki, dobil je 4. učiteljsko službo na čveterorazredni deski ljudski šoli v Škofji Loki. G. Ivan Cvirn, učitelj v Waldherrjevem zavodu v Ljubljani, 2. učiteljsko mesto v Cerkljah; Janez Jezeršek, učitelj v Cerkljah, pa učiteljsko službo na jednorazrednici pri Sv. Križi pri Trziču.